

РІШЕННЯ № 9

Про звернення до КМУ щодо внесення змін до Порядку і умов укладення договорів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу

«30» квітня 2024 року

м. Київ

Рада адвокатів України, розглянувши звернення адвоката Гержової Г.Г. щодо порушення її прав через відмову в укладенні з нею договору на надання безоплатної правничої допомоги та інших пов'язаних питань, взявши до уваги доповідь Голови Комітету НААУ з питань безоплатної правничої допомоги Каденко О.О., доповідну записку члена Комітету НААУ з питань безоплатної правничої допомоги Питомець А.В. від 29.04.2024, встановила наступне.

На адресу Національної асоціації адвокатів України надійшла низка звернень адвоката Гержової Г.Г. з питань пов'язаних з функціонуванням системи безоплатної правничої допомоги в Одеській області, у тому числі скарга на рішення та дії директора Південного міжрегіонального центру з надання безоплатної правничої допомоги (далі – ПМРЦ БПД) Клішиної С.О. про безпідставну відмову ПМРЦ БПД в укладенні з нею договору на надання безоплатної правничої допомоги та не надання відповіді директором ПМРЦ БПД Клішиної С.О. на запити адвоката.

Зокрема, заявник повідомляє, що 26.01.2024 звернулась із запитом до директора ПМРЦ БПД Клішиної С.О., де просила надати інформацію щодо п'ятнадцяти запитань стосовно дотримання (чи недотримання) ПМРЦ БПД п. 4-1 Порядку і умов укладення договорів з адвокатами, які надають безоплатну правничу допомогу.

22.02.2024 Гержова Г.Г. з порушенням строку на відповідь отримала лист за підписом директора ПМРЦ БПД Клішиної С.О. за № 26 від 21.02.2024, у якому надана неповна інформація на переважну кількість запитань, а також не надані копії запитуваних документів. Зокрема зміст відповіді ПМРЦ БПД щодо надання копій документів, які безпосередньо стосуються адвокатської діяльності Гержової Г.Г. під час співпраці з ПМРЦ БПД, зводиться до відмови надати такі документи у зв'язку з наступним: «...не вбачається можливим у

зв'язку з їх пошкодженням шляхом залиття приміщення архіву та виходячи з терміну номенклатурного зберігання такого виду документів (3 роки або 5 років) прийнято рішення щодо їх утилізації, як таких, що не мають архівної цінності»; «...через військову агресію росії у 2022 році відбулася хакерська атака на систему БВПД, у зв'язку з чим було знищено багато серверів».

Також із відповіді директора ПМРЦ БПД Клішиної С.О., долученої як додаток до звернення заявниці, вбачається, що підставою відмови в укладенні договору на надання безоплатної правничої допомоги із Гержовою Г.Г. є відсутність необхідності в укладенні контракту з додатковими адвокатами, оскільки вже є достатня кількість адвокатів, з якими укладено контракт на 2024 рік.

Враховуючи вищевказане, адвокат Гержова Г.Г. звернулась до ПМРЦ БПД з проханням надати їй останню належним чином оформлену довідку із зазначенням дат та реєстраційних номерів контрактів, які були укладені з нею за період співпраці з регіональним центром БВПД в Одеській області за 2013 - 2018 роки; відомості, які зберігаються в журналах заключення контрактів, а також належним чином оформлені документи, які підтверджують факт залиття приміщення архіву ПМРЦ БПД та здійснення хакерської атаки на систему БВПД та РЦ БПД в Одеській області.

Також в цілях захисту своїх прав в суді, адвокат Гержова Г.Г. звернулась до НААУ та Комітету НААУ з питань безоплатної правничої допомоги з проханням допомогти їй отримати від директора ПМРЦ БПД повну відповідь на її запит по п'ятнадцяти питанням, на які була надана неповна інформація, а також просить роз'яснити, які саме фактори повинно включати в себе поняття «обґрунтована необхідність залучення адвокатів для надання БВПД».

Крім того, адвокат Гержова Г.Г. просить сприяти в отриманні інформації від ПМРЦ БПД щодо обґрунтованості залучення адвокатів для надання БВПД під час дії воєнного стану, які між собою є родичами та/або перебувають у родинних стосунках із співробітниками БВПД в Одеській області, та необхідності заключення контрактів на 2024 рік з адвокатами, для яких БВПД - є «першим місцем праці», і з якими заключено контракт вперше (після отримання свідоцтва).

Враховуючи наведене, 04.03.2024 з метою повного, всебічного та неупередженого розгляду вищезазначеної скарги, членом Комітету НААУ з питань безоплатної правничої допомоги Питомцем А.В. направлено запит до директора ПМРЦ БПД Клішиної С.О. з проханням надати інформацію та коментар з приводу п'ятнадцяти пунктів вимог скарги адвоката Гержової Г.Г. від 29.02.2024.

06.03.2024 членом Комітету Питомцем А.В отримано відповідь від директора ПМРЦ БПД Клішиної С.О., де зазначено, що скарга адвоката Гержової Г.Г. на рішення міжрегіонального центру про надання неповної

інформації на її запит подана не належному суб'єкту, у зв'язку з чим ним не може бути витребувана будь-яка інформація з цього питання.

Дослідивши вищевказане, Рада адвокатів України вважає неприпустимою відмову центру з надання безоплатної правничої допомоги в укладенні договору з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу, виявили бажання заключити такий договір і включені до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу, з огляду на наступне.

Конституцією України проголошено право кожного на професійну правничу допомогу, яка у випадках, передбачених законом, надається безоплатно, та ґрунтується на принципі вільного вибору захисника своїх прав.

Держава повинна забезпечувати надання безоплатної правничої допомоги у спосіб та в межах чинного законодавства та міжнародних зобов'язань.

Основні положення про роль адвокатів (прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 року) наголошують, що забезпечення прав людини і основних свобод вимагає надання кожному можливості користування юридичною допомогою, здійснюваною незалежною юридичною професією.

Міністерство юстиції України утворює регіональні, місцеві та міжрегіональні центри з надання безоплатної вторинної правничої допомоги (стаття 16 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу»). У своїй діяльності центри керуються Конституцією та законами України, указами Президента України і постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства, наказами Міністерства юстиції України та Координаційного центру, цим Положенням, а також своїми положеннями (п. 5 Положення про центри з надання безоплатної правничої допомоги, затвердженого наказом Міністерства юстиції України № 967/5 від 02.07.2012 зі змінами).

Відповідно до Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» управління системою надання безоплатної правничої допомоги здійснюється Кабінетом Міністрів України, до повноважень якого серед іншого відноситься встановлення порядку і умов укладання договорів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу.

Договір укладається з адвокатом, який здійснює адвокатську діяльність індивідуально або в організаційно-правових формах адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання *та включений до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу* (п. 4 Порядку і умов укладення договорів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 8 від 11.01.2012 зі змінами).

З інформації розміщеної на офіційному вебсайті Координаційного центру з надання правничої допомоги, відомо, що до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу, включено відомості про 8 622 адвокатів.

Водночас, відповідно до наказу Координаційного центру з надання правничої допомоги від 28.02.2024 № 100/аг у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Житомирській, Закарпатській, Івано-Франківській, Львівській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській, Чернівецькій областях та місті Києві оголошено про проведення з 01 березня по 02 травня 2024 року конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються для надання безоплатної вторинної правничої допомоги.

З аналізу вказаного, враховуючи непоодинокі випадки безпідставних відмов в укладанні контрактів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу та включені до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу, виникає обґрунтована підстава вважати, що у спосіб проведення конкурсів з відбору адвокатів, органи БПД намагаються сформуванати достатню кількість повністю лояльних до системи адвокатів з тим, щоб мати можливість відмовляти в укладенні договорів принциповим і «незручним» адвокатам.

Такий підхід органів БПД при укладенні договорів на надання правничої допомоги порушує права адвокатів, що включені до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу та бажають укласти такий договір.

Враховуючи викладене, Рада адвокатів України, з метою недопущення порушення прав адвокатів системи БПД та гарантій їх адвокатської діяльності, врахувавши пропозицію Голови Комітету НААУ з питань безоплатної правничої допомоги Каденко О.О. внести зміни до Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 8 від 11.01.2012, передбачивши імперативну норму обов'язкового укладення центрами БПД контракту з адвокатом, що надає безоплатну вторинну правничу допомогу та включений до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу, керуючись статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, **вирішила:**

1. Вважати неприпустимою відмову центру з надання безоплатної правничої допомоги в укладенні договору з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу та виявили бажання заключити такий договір, а також включені до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу.

2. Направити звернення до Кабінету Міністрів України з пропозицією внести зміни до Порядку і умов укладення договорів з адвокатами, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 8 від 11.01.2012 зі змінами, якими передбачити обов'язковість укладення органами БПД договору з адвокатами, що надають безоплатну вторинну правничу допомогу та включені до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правничу допомогу, а також виявили бажання заключити такий договір, доручивши Комітету НААУ з питань безоплатної правничої допомоги підготувати проект таких змін.
3. Повідомити Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про направлення до Кабінету Міністрів України звернення, зазначеного у пункті 2 цього рішення.
4. Секретарю Ради адвокатів України прийняте рішення повідомити Комітету НААУ з питань безоплатної правничої допомоги, заявника та ради адвокатів регіонів.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Лідія ІЗОВІТОВА

Секретар Ради адвокатів України

/підпис/

Ігор КОЛЕСНИКОВ